

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้สีจากกากกาแฟเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงธุรกิจ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

The Development of fabric products using color from coffee grounds to create added value in business, Mueang District, Sisaket Province

นรพล รามฤทธิ์^{1*} ลัลนา ยุกต์วัฒนพงศ์²

Norapol Ramrit^{1*} lanlana Yukwattanaphong²

Received: June 20, 2025

Revised: June 25, 2025

Accepted: June 27, 2025

บทคัดย่อ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้สีจากกากกาแฟเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงธุรกิจ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางในการนำกากกาแฟมาพัฒนาเป็นสีสำหรับการย้อมผ้าและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือสีกากกาแฟ เป็นแนวคิดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำเพื่ออนุรักษ์และนอกจากช่วยลดปริมาณขยะลงได้แล้ว ยังใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการและประเมินความพึงพอใจของการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติดิบจากกากกาแฟของร้านกาแฟที่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 10 ร้าน พบว่า มีประมาณ 30 กิโลกรัมต่อวัน โดยใช้ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 16 คน ส่วนใหญ่ จะอายุ 31-40 ปี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทและลูกจ้าง มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 10,001- 20,000 บาท มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความต้องการในการแปรรูปเป็นเสื้อผ้าและไม่ต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีสวดลาย โดยผลิตภัณฑ์ผู้บริโภคต้องการแปรรูปเป็นชุดลำลอง ผู้วิจัยได้สอบถาม ความพึงพอใจในด้านสีที่ย้อมผ้าฝ้ายจากกากกาแฟ ผู้บริโภคมีความชื่นชอบในสีที่ใช้เวลาย้อมประมาณ 70 นาที ได้สีออกมามีค่าความพึงพอใจในระดับมาก มีค่า $\bar{X}$ อยู่ที่ 4.33 และค่า SD อยู่ที่ 0.66 มีระดับความพึงพอใจมากและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์แปรรูปต้นแบบ 1 ชุด มีต้นทุนในการผลิตอยู่ที่ 900 บาท ซึ่งสามารถจำหน่ายได้ในราคา 1,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 60 ในการเพิ่มมูลค่า

คำสำคัญ : กากกาแฟ ผลิตภัณฑ์ผ้า สร้างมูลค่าเพิ่ม

^{1*} อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมวัสดุ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Email: norpol.coco1@gmail.com Tel. 085-6118239

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Email: lanlana.y@sskru.ac.th Tel. 089-7205888

Abstract

Development of fabric products using colors from coffee grounds to create added value for business, Mueang Sisaket District Sisaket Province Its purpose is Study on how to use coffee grounds to develop natural dyes for fabric dyeing and create added value for coffee grounds hand-woven cotton products as an idea to reuse existing resources for reuse. And in addition to reducing the amount of waste, it also helps reduce the amount of resources and use resources efficiently. Help to conserve the environment in which the researcher develops a survey and analysis. demand information and assess the satisfaction of product development Analysis from data collection of coffee grounds raw materials of coffee shops in Mueang district In Sisaket Province, 10 stores found that there were about 30 kilograms per day. by using 30 questionnaires. Most of them are 16 males, most of them aged 31-40 years old. They are company employees and employees. The average income is approximately 10,001- 20,000 baht, has a bachelor's degree. Most consumers have clothing processing needs and do not want patterned products. The products consumers want to transform into casual wear. The researcher asked about the satisfaction in dyeing cotton from coffee grounds. Consumers liked the color that took about 70 minutes to dye. The color was obtained with a high level of satisfaction, with $\bar{X}$ an value of 4.33 and an SD-value of 0.66. There was a high level of satisfaction and added value for one prototype processed product. It has a production cost of 900 baht, which can be sold at a price of 1,500 baht, representing 60 percent of adding value.

Keywords: coffee grounds, fabric products, value added

บทนำ

ปัจจุบันแนวคิดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าสามารถช่วยลดปริมาณขยะให้น้อยลง ด้วยการนำกลับมาใช้ใหม่ การนำวัสดุที่ยังสามารถใช้งานได้กลับมาใช้ซ้ำกระบวนการในการแปลงสภาพของวัสดุหรือสิ่งที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์อีกแล้วเพื่อเปลี่ยนเป็นวัสดุใหม่เพื่อผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณภาพดีกว่าเดิมหรือกลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Green Network, 2019) การย้อมผ้าทอชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์อีกชนิดที่นิยมใช้สารเคมีในการย้อมเป็นปัญหามลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดจากใช้สีสังเคราะห์และสารเคมีอันตรายที่ตกค้างและปนเปื้อนในน้ำทิ้งที่เกิดจากกระบวนการฟอกย้อมทำให้เกิดการเน่าเสียของแหล่งน้ำและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน (ภัทรภา จ้อยพจน์, มาหามะสุธี มะแซ, 2559) จึงได้มีความพยายามที่จะใช้วัสดุที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและสามารถกำจัดได้ สัทธิธรรมชาติจึงเป็นทางเลือกหนึ่ง ที่คนให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับสีในการย้อมผ้าเครื่องนุ่งห่ม การย้อมสีที่ได้จากธรรมชาติวัตถุดิบสีธรรมชาติส่วนใหญ่ได้มาจากการนำพืช สัตว์ และแร่ธาตุ ต่างๆ มาย้อม ได้แก่ ใบไม้ เปลือกไม้ ผล รากไม้ ยาง ไม้ แร่ธาตุที่ให้สีสดใสสวยงาม ซึ่งปัจจุบันมีการส่งเสริมให้ใช้วัสดุจากธรรมชาติกันมากขึ้น กาแฟเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน ในตลาดของคนดื่มกาแฟมีการขยายตัวมากขึ้น ในระยะเวลาที่ผ่านมาร้านกาแฟในจังหวัดศรีสะเกษตลาดกาแฟยังคงเป็นธุรกิจ

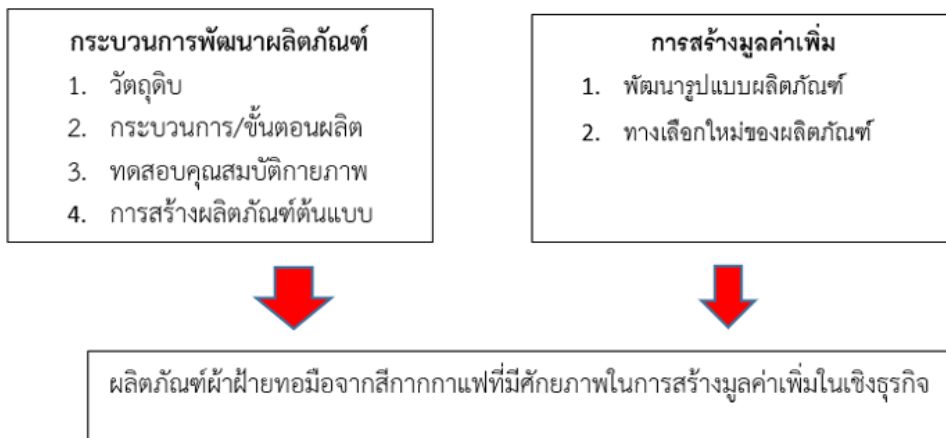
ที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปริมาณการเพิ่มขึ้นและเติบโตทำให้มีการใช้วัตถุดิบกาแฟเป็นจำนวนมากในชงกาแฟต้องทำการบดหรือคั่นกาแฟเพื่อเอาน้ำที่มีความเข้มข้นออกมาหลังจากนั้นจะมีกากกาแฟสีน้ำตาลดำที่หลงเหลืออยู่ จำนวนมากซึ่งจัดเป็นวัตถุดิบที่เหลือใช้ไม่มีมูลค่า ซึ่งส่วนใหญ่จะถูกนำมาทิ้งทำให้เกิดเป็นขยะเป็นจำนวนมากอีกทั้งยังเป็นการใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติที่ไม่คุ้มค่าจากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่ากากกาแฟเป็นวัตถุดิบเหลือใช้ที่น่าสนใจสามารถนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าของชุมชนด้วยแนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหรือบริการด้วยการเพิ่มลักษณะพิเศษหรือจุดเด่นบางอย่างให้กับสินค้าเพื่อให้สินค้ามีจุดเด่นที่แตกต่าง (Safesiri, 2019) ด้วยการนำเศษที่ร้านค้าต่างๆทิ้งนำมาพัฒนาเป็นสีย้อมผ้าเป็นการพัฒนาและจัดการกับวัตถุดิบที่เหลือใช้และตอบสนองกับผู้บริโภคที่ชื่นชอบกาแฟและสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มผู้ผลิตผ้าในจังหวัดศรีสะเกษต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการในการนำกากกาแฟมาพัฒนาเป็นสีธรรมชาติสำหรับการย้อมผ้าฝ้ายของจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือสีกากกาแฟของจังหวัดศรีสะเกษในเชิงธุรกิจ

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในกระบวนการออกแบบและพัฒนาการวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายจากกากกาแฟเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงธุรกิจ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : นรพล งามฤทธิ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เขตในการศึกษาร้านค้ากาแฟและผู้บริโภคภายใน อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สัมภาษณ์ข้อมูลปริมาณการใช้วัตถุดิบจากร้านค้าและต้องการรูปแบบของผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค วิเคราะห์สังเคราะห์พิจารณาข้อมูลต่างๆ อย่างละเอียด

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและพัฒนา ทดสอบและทดลองการย้อมกากกาแฟ ด้วยการทดสอบสีโดยการแบ่งเศษผ้าที่ทำการย้อมเพื่อง่ายต่อการทดสอบสีแบ่งเป็นระยะเวลาการย้อมออกเป็น 10 นาที จำนวน 10 ตัวอย่าง เป็นเวลาทั้งหมด

100 นาที เพื่อตรวจสอบสี หลังจากนั้นนำมาล้างกับน้ำเพื่อตรวจสอบดูสีที่เกิดขึ้นหลังจากการย้อมเพื่อนำมาสอบถามความพึงพอใจกับผู้บริโภคต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ทำแบบสอบถามความต้องการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ จากผู้บริโภค 50 คน เพื่อสอบถามความต้องการที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบผ้าฝ้ายจากกากกาแฟ โดยมีประเด็นในการสอบถาม 1) ความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย 2) ความต้องการผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายที่มีลวดลายหรือไม่ 3) ความต้องการผลิตภัณฑ์ประเภทเสื้อผ้า 4.ความพึงพอใจในรูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้า

ขั้นตอนที่ 4 เผยแพร่ โดยการทำเป็น รายงานวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการรวบรวมกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มประชากร หมายถึง ร้านกาแฟภายในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 10 ร้าน มีอยู่ ต.โพธิ์ จำนวน 2 ร้าน และ ต.เมืองเหนือ และเมืองใต้ 8 ร้าน และผู้บริโภค 30 คน
กลุ่มเป้าหมาย บ้านก้านเหลือง ตำบลก้านเหลือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน

ตารางที่ 1 ร้านกาแฟภายในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 10 ร้าน

ลำดับที่	รายชื่อร้าน	ที่อยู่สาขา	กาแฟ(ทั้ง) กก.
1	ร้านเคเฟอเมซอน	สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	3
2	ร้านกาแฟตาวนวด	สาขาศรีสะเกษ	5
3	ร้านกาแฟราศอดต้า	สาขาไพรขณีย์	1
4	ร้านบุรีดา	สาขานนรอบเมืองเหนือ	1
5	ร้านคาเฟ่เดอธี	สาขาสวนสาธารณะหนองอุทัย	2
6	ร้านบริก	สาขาสี่แยกบาจา	2
7	ร้านเดอมิก	สาขาบริเวณโรงไฟฟ้าเก่า	3
8	ร้านเมาร์ท	ปั้มนาคเท็ก	2
9	ร้านอเมซอน	สาขาสะพานขาว	5
10	ร้านอเมซอน	สาขาทต.ถนนอุบล	5

จากการสอบถามเป็นการประมาณการของพนักงานขายภายในร้านซึ่งในแต่ละวันมีปริมาณการขายที่แตกต่างกันไปแต่จากการลงพื้นที่สอบถาม จำนวน 10 ร้าน มีกากกาแฟเหลือทิ้งประมาณ 30 กิโลกรัมต่อวัน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคและสอบถามความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมกากกาแฟ

2.1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน เป็นเพศชายจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ด้านอายุ พบว่าอายุ 31-40 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ด้านอาชีพ พบว่า เป็นลูกจ้าง/พนักงานบริษัท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า มีรายได้ต่อเดือน 10,001- 20,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 ด้านระดับการศึกษา พบว่า มีระดับปริญญาตรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50

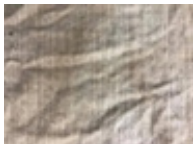
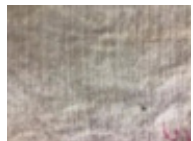
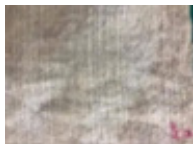
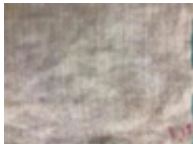
2.2 ข้อมูลความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน ชอบเสื้อผ้า จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อลวดลายบนผ้าฝ้าย พบว่า ไม่ต้องการให้ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายมีลวดลาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการของผลิตภัณฑ์

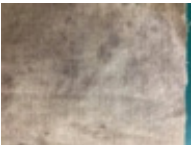
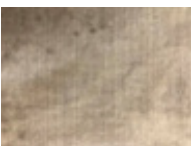
ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความต้องการรูปแบบของเสื้อที่ผู้บริโภคต้องการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน ชอบชุดลำลอง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.66

4. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อสีของผ้าและรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมกากกาแฟ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในสีของผ้าฝ้ายย้อมกากกาแฟ

เวลา	สี	$\bar{X}$	SD	ความพึงพอใจ
10 นาที		3.47	0.51	ปานกลาง
20 นาที		3.47	0.51	ปานกลาง
30 นาที		3.47	0.63	ปานกลาง
40 นาที		3.50	0.51	ปานกลาง
50 นาที		3.53	0.63	มาก
60 นาที		4.10	0.61	มาก
70 นาที		4.33	0.71	มาก

80 นาที		3.67	0.48	มาก
90 นาที		3.90	0.61	มาก
100 นาที		3.90	0.66	มาก

ผลวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจในสีของผ้าฝ้ายย้อมกากกาแฟเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อระดับสีสรุปได้ว่าพอใจมากที่สุดคือ ระยะเวลาที่ 7 ย้อมเวลา 70 นาที มีร้อยละ 4.33

5. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้สีจากกากกาแฟ

ภาพที่ 2 สเก็ตการพัฒนาลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้สีจากกากกาแฟ จำนวน 15 แบบ
ที่มา : นรพล งามฤทธิ์

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในรูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้สีจากกากกาแฟ

ลำดับ	รูปแบบ	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1	รูปแบบที่ 1	3.66	0.54	มาก
2	รูปแบบที่ 2	4.33	0.66	มาก
3	รูปแบบที่ 3	3.46	0.62	ปานกลาง
4	รูปแบบที่ 4	3.90	0.66	มาก
5	รูปแบบที่ 5	3.50	0.62	ปานกลาง
6	รูปแบบที่ 6	3.40	0.62	ปานกลาง
7	รูปแบบที่ 7	3.66	0.54	มาก
8	รูปแบบที่ 8	4.26	0.69	มาก
9	รูปแบบที่ 9	3.46	0.62	ปานกลาง
10	รูปแบบที่ 10	3.53	0.77	มาก
11	รูปแบบที่ 11	4.3	0.65	มาก
12	รูปแบบที่ 12	4.3	0.59	มาก
13	รูปแบบที่ 13	3.50	0.62	ปานกลาง
14	รูปแบบที่ 14	3.50	0.62	ปานกลาง
15	รูปแบบที่ 15	3.30	0.53	ปานกลาง

5.1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้สีจากกากกาแฟ จำนวน 1 แบบ

ภาพที่ 3 สเก็ตการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้สีจากกากกาแฟ จำนวน 1 แบบ

ที่มา : นรพล รามฤทธิ์

6. การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการวิจัยสู่ชุมชน การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการวิจัยสู่ชุมชนพื้นที่ บ้านก้านเหลือง ตำบลก้านเหลืองอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ มีผู้เข้าร่วมในการพัฒนา 30 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการผ้าในชุมชน

ภาพที่ 4 การเตรียมน้ำต้มย้อมผ้าฝ้ายและการย้อม
ที่มา : นรพล รามฤทธิ์

ภาพที่ 5 การล้างผ้าฝ้ายด้วยน้ำเพื่อร่อนไปหมักโคลน
ที่มา : นรพล รามฤทธิ์

ภาพที่ 6 การนำผ้าที่ย้อมด้วยกากกาแฟนำมาหมักโคลนแล้วล้างออก
ที่มา : นรพล รามฤทธิ์

ภาพที่ 7 ผ้าฝ้ายที่ได้รับการย้อมสีธรรมชาติจากกากกาแฟ
ที่มา : นรพล รามฤทธิ์

7. การเพิ่มมูลค่าและต้นทุนในการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้สีจากกากกาแฟเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงธุรกิจ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ในครั้งนี้นั้นผู้วิจัยได้มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงค่าต้นทุนในการผลิต

ลำดับ	วัตถุดิบ	ต้นทุน (บาท)	หน่วย
1	กากกาแฟ	ฟรี	-
2	ผ้าฝ้าย	100	4 เมตร
3	ค่าตัดชุด	500	1 ชุด
4	เสื้อพร้อมกางเกง	900	1 ชุด

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผล

การนำกากกาแฟพัฒนาเป็นสีธรรมชาติสำหรับการย้อมผ้าฝ้ายของจังหวัด ศรีสะเกษ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง พร้อมอธิบายข้อมูลประกอบแบบเมื่อมีคำถามจากผู้รอกแบบแบบสอบถาม โดยสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการเก็บข้อมูล เก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามซึ่งจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนของร้านกาแฟสอบถามในเรื่องปริมาณของการใช้วัตถุดิบในการทำกาแฟ และส่วนของผู้บริโภคที่มีผลต่อแนวทางในการพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่ม

1.1.1 ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลวัตถุดิบกากกาแฟที่ผ่านการชงแล้วของร้านกาแฟที่เหลืทิ้งในอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 10 ร้าน พบว่า มีปริมาณกากกาแฟที่เหลืทิ้งเฉลี่ยประมาณ 30 กิโลกรัมต่อวันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณผู้บริโภคในแต่ละวันอีกด้วย

1.1.2 ผู้บริโภคที่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริโภคที่ชื่นชอบกาแฟโดยผู้วิจัยได้ทำการสอบถามทั้งหมดจำนวน 30 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 16 คน และเพศหญิง 14 คน ส่วนใหญ่จะอายุ 31-40 ปี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท และลูกจ้าง มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 10,001- 20,000 บาท มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ความต้องการผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความต้องการในการแปรเป็นเสื้อผ้าประเภทชุดลำลองที่ต้องการสีพื้นไม่ต้องการมีลวดลายบนผ้า

1.2 ด้านกระบวนการ ผู้วิจัยใช้กระบวนการย้อมสีด้วยการทดสอบการย้อมกับผ้าฝ้ายโดยใช้การแบ่งเวลาออกในการย้อมเพิ่มขึ้นทุก 10 นาที จนครบ 100 นาที เพื่อหาระยะเวลาที่มีความเหมาะสมในการย้อมสี น้ำผ้าที่ต้องการย้อมต้มในอุณหภูมิน้ำเดือด พบว่า ซึ่งสีที่มีความเหมาะสมและบริโภคชื่นชอบคือแบบที่ 7 ย้อมเป็นเวลา 70 นาที แล้วนำมาหมักโครน ก่อนนำมาล้างน้ำ

1.3 ด้านการสร้างมูลค่า ผู้วิจัยได้ทำการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการย้อมด้วยสีจากกากกาแฟด้วยการตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ชุดที่ผ่านการสอบถามความต้องการของผู้บริโภคและออกแบบทั้งหมดจำนวน 15 ชุด และให้ผู้บริโภคจำนวน 30 คน เลือก พบว่า ผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาแปรรูปมีความพึงพอใจในรูปแบบที่ 2 มากที่สุด มีค่า $\bar{X}$ อยู่ที่ 4.33 และค่า SD อยู่ที่ 0.66 มีระดับความพึงพอใจมาก

ภาพที่ 8 ผลิตภัณฑ์เสื้อกางเกงผ้าฝ้ายที่ได้รับการย้อมสีธรรมชาติจากกากกาแฟ 4 ด้าน
ที่มา : นรพล รามฤทธิ์

คำนวณค่าตัดเย็บและต้นทุนวัตถุดิบในการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นรูปแบบชุดลำลองจากผ้าฝ้ายที่ผ่านการย้อมสีด้วยกากกาแฟ 1 ชุด มีต้นทุนในการผลิตอยู่ที่ 900 บาท สามารถจำหน่ายได้ในราคา 1500 บาท คิดเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ร้อยละ 60

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้สีจากกากกาแฟเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงธุรกิจ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ” มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

การศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้สีจากกากกาแฟเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงธุรกิจ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ได้พบว่า กลุ่มชุมชนบ้านก้านเหลือง อำเภออุทุมพรพิสัย เป็นพื้นที่เป้าหมายในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนา ชุมชนมีความสนใจตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาการย้อมสีธรรมชาติมากขึ้น การนำกากกาแฟเหลือใช้มาพัฒนาเป็นสีย้อมผ้าและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้านำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพของชุมชน การนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ไม่ทิ้งและใช้วัสดุอย่างรู้คุณค่า ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีแหล่งวัตถุดิบในการนำมาย้อมผ้าอย่างเพียงพอตรงกับที่ อนันต์ เสวก เหว่งเจริญ (2543) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาการย้อมสีธรรมชาติว่าการย้อมสีธรรมชาติเป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่า นอกจากสร้างรายได้ การรู้จักนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์จะนำไปสู่ความห่วงใยต่อทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งจะนำไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและยั่งยืน

จากการทดลอง พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการย้อม คือระยะเวลาการย้อมอุณหภูมิโดยระยะเวลาการย้อมเร็วเกินไปจะมีรอยด่างและสีที่ได้ไม่สม่ำเสมอ ถ้าระยะเวลาสั้นขึ้นสีจะติดดีขึ้น การย้อมสีจากกากกาแฟของกลุ่มชุมชนบ้านก้านเหลือง พบว่า มีระยะเวลาและวิธีการย้อมที่ใกล้เคียงกับ ขนิษฐา เจริญลาภ(2555) ใช้กากกาแฟที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส ระยะเวลาการย้อมด้วยการต้มเป็นระยะเวลา 60 นาที แต่กลุ่มชุมชนบ้านก้านเหลืองใช้กากกาแฟใช้เวลา 70 นาที ซึ่งใช้เวลานานกว่าทำให้สีมีความเข้มพอดีไม่อ่อนจนเกินไปมีลักษณะสีน้ำตาลอ่อนดูสบายตา ระยะเวลาในการย้อมไม่นานเกินไป มีกลิ่นหอมของกาแฟติดกับผ้าหลังจากซักแล้ว

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าโดยใช้สีจากกากกาแฟเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงธุรกิจ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ สามารถต่อยอดแนวความคิดจากเดิมนำมาผสมกับวัตถุดิบอื่นอาจทำให้ได้สีที่มีความแตกต่างและน่าสนใจทำให้เกิดความแตกต่างในตัวผลิตภัณฑ์และสร้างมูลค่าเพิ่มได้อีก
2. ร้านค้าที่จำหน่ายกาแฟอาจนำไปพัฒนากับผลิตภัณฑ์ของฝากเพื่อสร้างมูลค่าและรายได้
3. เป็นแนวทางการลดการใช้สีย้อมผ้าจากเคมีเพื่อสร้างค่านิยมใหม่เป็นการกระตุ้นกลุ่มผู้บริโภคที่นิยมกาแฟและชื่นชอบกาแฟ
4. ศึกษาแนวทางสร้างสรรค์นำวัสดุอื่นมาผสมผสานในการย้อมสีเพื่อช่วยส่งเสริมมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา เจริญลาภ.(2555).สิ่งทอสร้างสรรค์ด้วยสีย้อมธรรมชาติจากวัสดุเหลือใช้ทางเกษตร.สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 76.
- อนันต์เสวก เห่วซึ่งเจริญ (2543). คู่มือสีย้อมธรรมชาติฉบับชาวบ้าน สีเขียว สีนํ้าตาล สีดำ เล่ม 1. เชียงใหม่. หน่วยพิมพ์เอกสารวิชาการคณะวิทยาศาสตร์
- Safesiri.2019.Value Added คืออะไร? สร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างไรบ้าง.(ระบบออนไลน์).จาก <https://greedisgoods.com/value-added>
- ภัทราภา จ้อยพจน์,มาหามะสุธี มะแซ, (2559).ความคงทนของสีและสมบัติการย้อมสีธรรมชาติของผ้าไหมด้วยผงชา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
- Green Network.(2562). Upcycle และ Recycle วิธีแห่งความยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2562, จาก <https://www.greennetworkthailand.com/upcycle-upcycling-recycle-คืออะไร/>